

IN MEMORIAM

Galina Jakovlevna Iljina

(Moskva, 24. siječnja 1930. – Moskva, 3. siječnja 2018.)

Dr. sc. Galina Jakovlevna Iljina (Галина Яковлевна Ильина) rođena je 24. siječnja 1930. u Moskvi, gdje je 3. siječnja 2018. i umrla. Hrvatskoj slavističkoj zajednici poznata je ponajviše kao autorica monografije o povijesti suvremene hrvatske književnosti XX. stoljeća *Хорватская литература XX века (Hrvatska književnost XX. stoljeća, Moskva, 2015.)*. Riječ je o knjizi kakve su o hrvatskoj književnosti rijetke na stranim jezicima. Autoričino proučavanje hrvatske književnosti dovelo ju je već 60-ih i 70-ih godina XX. stoljeća do plodonosne suradnje s hrvatskim slavistima i prevoditeljima kao što su bili Aleksandar Flaker (1924. – 2010.), Vida Flaker (1935. – 2007.) i Krunoslav Pranjić (1931. – 2015.).

Dr. sc. Galina Jakovlevna Iljina bila je voditeljica Odsjeka za suvremene književnosti zemalja srednje i jugoistočne Europe u Institutu za slavistiku Ruske akademije znanosti, u kojem je radila od 1956. godine do svoje smrti. Studirala je na Filološkom fakultetu Moskovskoga državnoga sveučilišta M. V. Lomonosova, gdje je 1955. završila i poslijediplomski

studij te 1956. obranila kandidacijsku disertaciju posvećenu bugarskomu književniku A. Konstantinovu (Сатира Алеко Константинова). Na Institutu za slavistiku obranila je 1985. godine doktorsku disertaciju s naslovom Югославский роман в 20–30-х гг. XX в. (*Jugoslavenski roman 1920-ih i 1930-ih godina XX. stoljeća*), a 2001. godine stekla je akademski status profesorice.

Kao stručnjakinja za povijest i tipologiju južnoslavenskih književnosti XX. stoljeća i početka XXI. stoljeća G. J. Iljina radila je ponajviše na polju njihova komparativnoga proučavanja. Istraživala je razvoj romana u književnostima južnih Slavena, posebice povijest književnosti XX. stoljeća. Proučavala je i probleme razvoja književnosti u višenacionalnim okružjima, pitanja periodizacije i tipologiju žanrova. Rezultati njezinih istraživanja sažeti su u člancima, monografijama i u kolektivnim djelima Instituta za slavistiku История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны (*Povijest književnosti istočne Europe nakon Drugoga svjetskog rata*, Moskva, 1995. – 2001., knj. 1–2), История литератур западных и южных славян (*Povijest književnosti zapadnih i južnih Slavena*, Moskva, 2001., knj. 3), kao i u udžbeniku za visoko obrazovanje pripremljenom na Moskovskom državnom sveučilištu История зарубежной литературы, 1945–1980 (*Povijest strane književnosti*, 1945. – 1980., Moskva, 1989.) i История культур славянских народов (*Povijest kultura slavenskih naroda*, Moskva, 2008., knj. 3).

Popis najvažnijih radova G. J. Iljine objavljen je na mrežnoj stranici Instituta za slavistiku Ruske akademije znanosti (mnogi su dostupni u PDF-u), a radovi na hrvatskom jeziku popisani su među ostalim u katalogu Knjižnice grada Zagreba (npr. *Crte tipološke srodnosti hrvatske književnosti s drugim južnoslavenskim književnostima kraja XIX i početka XX stoljeća*, 1972., preveo Krunoslav Pranjić; *Hrvatska književnost u Sovjetskom Savezu*, 1970., preveo Aleksandar Flaker).

U njezinu proučavanju kulture i književnosti južnih Slavena posebno su mjesto zauzimali Hrvati, hrvatska kultura i književnost, o čemu svjedoče radovi koje je objavljivala od početka svojega književno-znanstvenoga djelovanja pa do smrti, npr.: Хорватский роман конца XIX – начала XX века (*Hrvatski roman s kraja XIX. – početka XX. stoljeća*, Moskva, 1976.); Десятилетие между двумя «Историями хорватской литературы» (1987–1997) (*Desetljeće između dviju »Povijesti hrvatske književnosti«* (1987. – 1997.), Moskva, 2002.); Хорватский исторический роман эпохи постмодернизма (*Hrvatski povijesni roman postmodernoga doba*, Moskva, 2004.); Hrvatska moderna: Диалогическая встреча культур (*Hrvatska moderna: Dijaloški susret kultura*, Sankt Peterburg, 2007.); Одно десятилетие

– три истории литературы (Хорватия. 1997–2007) (*Jedno desetljeće – tri povijesti književnosti* (Hrvatska. 1997. – 2007.), Moskva, 2011.); Портреты хорватских писателей в «Лексиконе южнославянских литератур» (*Portreti hrvatskih književnika u »Leksikonu južnoslavenskih književnosti«*, Moskva, 2012.; obradila je sveukupno 35 hrvatskih književnika); Весна Парун. Автобиографизм в стихах и автокомментариях (*Vesna Parun. Autobiografizam u pjesmama i autokomentarima*, Moskva, 2013.); Хорватская литература в годы Первой мировой войны: смена литературных эпох (*Hrvatska književnost u Prvom svjetskom ratu: smjena književnih epoha*, 2014.); Автобиографизм в современной хорватской литературе рубежа XX–XXI вв. (*Autobiografizam u modernoj hrvatskoj književnosti na prijelomu 20. i 21. stoljeća*, Moskva, 2014.); Жанрово-стилевой гибрид в переходные литературные эпохи в Хорватии (XIX–XX вв.) (*Žanrovo-stilski hibrid u prijelaznim književnim razdobljima u Hrvatskoj* (XIX. – XXI. st.), Moskva, 2014.); Функция переводной литературы в национальном литературном процессе (на примере хорватско-русских литературных связей) (*Funkcija prijevodne književnosti u nacionalnom književnom procesu* (na primjeru hrvatsko-ruskih književnih odnosa), Moskva, 2016.).

U *Krležijani*, enciklopediji o Miroslavu Krleži Leksikografskoga zavoda »Miroslav Krleža«, navodi se i ime G. J. Iljine među književnicima i kritičarima koji su pisali o Krleži. Ondje je popisano više njezinih znanstvenih i prevoditeljskih radova koje je posvetila Krleži: o časopisu *Plamen* koji je Krleža pokrenuo i uređivao: Журнал «Пламен» (*Časopis »Plamen«*, Moskva, 1964.), o njegovu posljednjem romanu *Zastave*: Мировслав Крлежа и его последний роман (*Miroslav Krleža i njegov posljednji roman*, Moskva, 1984.), kojega je ruski prijevod popratila predgovorom i komentarima: Знамена (*Zastave*, Moskva, 1984., 1–2). Uredila je i komentirala više Krležinih knjiga prevedenih na ruski: Стихи (*Pjesme*, Moskva 1967.); Избранное (*Izabrano*, Moskva, 1980.); Баллады Петрушки Керемпуха (*Balade Petrice Kerempuha*, Moskva, 1986.) te objavljivala i na hrvatskom jeziku: »Hrvatski bog Mars« i rađanje revolucionarne književnosti u Jugoslaviji, *Croatica*, 1976., 7–8; *Stvaralaštvo Miroslava Krleže u SSSR*, u knjizi *O Krleži i Cesarcu*, Zagreb 1978.; *Hrvatski pisci u ruskim prijevodima*, Kronika Zavoda za književnost i teatrologiju JAZU, Zagreb, 1982., priredila V. Flaker. Njezini kasniji radovi o Krleži, objavljeni početkom 2000-ih godina, u enciklopediji nisu zabilježeni, npr. K вопросу о судьбе левой художественной интеллигенции в XX в. (Мировслав Крлежа и его последний роман «Знамена») (*O pitanju sudbine lijeve umjetničke inteligencije u XX. stoljeću* (Miroslav Krleža i njegov posljednji roman »Zastave«) Moskva, 2006.) ili Мировслав Крлежа и Балканские войны (*Miroslav Krleža i Balkanski ratovi*, Moskva, 2012.).

Posebno treba istaknuti njezine dvije knjige koje je izdala pred kraj života, prvu povijest hrvatske književnosti prošloga stoljeća na ruskom jeziku Хорватская литература XX века (*Hrvatska književnost XX. stoljeća*, Moskva, 2015.) i bibliografiju ruskih prijevoda hrvatske književnosti Библиография переводов хорватской литературы на русский язык (*Bibliografija prijevoda hrvatske književnosti na ruski jezik*, Moskva, 2016.). U toj se Bibliografiji navode i podatci o njezinim prijevodima, predgovorima i komentarima ruskih prijevoda književnih djela hrvatskih pisaca, npr. predgovori za Императорское королевство, 1990. (*Careva kraljevina Augusta Cesarca*); Прелесть пыли, 1972. (*Divota prašine Vjekoslava Kaleba*), Тела своего господин, 1960. (*Svoga tijela gospodar Slavka Kolara*), Стихи, 1973. (*Pjesme Vesne Parun*) ili njezin prijevod *Tene* Josipa Kozarca (Тена, 1959.), itd. Danijela Lugarić Vukas prevela je nakon smrti G. J. Iljine na hrvatski jezik njezin rad *Psihološka satira Slavka Kolara*, 2021.

Iako je Galina Jakovlevna Iljina cijeli svoj stvaralački život posvetila proučavanju hrvatske književnosti i kulture, široj hrvatskoj akademskoj zajednici ostala je slabo poznata. Ona svakako zaslužuje da joj se *post mortem* oda počast i priznanje kao jednoj od najvećih ruskih kroatistica, južnoslavistica i povjesničarki književnosti, koja je uvelike zadužila hrvatsku zajednicu proučavanjem i popularizacijom hrvatske književnosti i kulture širom slavističkoga svijeta.

Martina Grčević